

Factsheet | Gebruik: prijsinstrumenten

Gebruik

- Duurzaamheid energiebron
- **Prijsinstrumenten**
- Vraagsturing
- Conversieverliezen
- Energiebesparing bij bewoners en bedrijven
- CCS

Bron: Beeldbank CE Delft.

Algemeen: wat is het?

Een prijsinstrument is beleid vanuit de overheid om iets te beprijzen of te subsidiëren. Hier volgen een aantal belangrijke prijsinstrumenten:

- **SDE++-subsidie:** via Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie (SDE++) subsidieert de overheid energie-technieken die bijdragen aan de energietransitie. De subsidie is het verschil tussen de kostprijs en de marktwaarde van het product dat geproduceerd wordt met de techniek. Dit verschil heet de 'onrendabele top'. Voorbeeld: een zon-pv-ontwikkelaar heeft SDE++-subsidie toegekend gekregen voor een zonnepark. De overheid subsidieert de onrendabele top, oftewel het verschil tussen de kosten van het zonnepark en de opbrengsten via elektriciteitsverkoop. Als de kosten hoger zijn dan de opbrengsten, wordt er subsidie uitgekeerd. Als de kosten lager zijn dan de opbrengsten, wordt er geen subsidie uitgekeerd. Voor meer informatie verwijzen we de lezer naar de [website van RVO](#).
- **Energiebelasting:** afnemers en leveranciers van aardgas en elektriciteit betalen energiebelasting over de verbruikte energie ([Belastingdienst](#)).
- **Energie-investeringsaftrek (EIA):** via de EIA-regeling mogen ondernemers investeringen in bedrijfsmiddelen die zorgen voor minder CO₂-uitstoot of investeringen in duurzame energie, aftrekken van de winst. Hierdoor wordt de fiscale winst lager, waardoor er minder belasting hoeft te worden afgedragen. De regeling levert gemiddeld 10% voordeel op ([RVO, 2025](#)).
- **HER+-subsidie:** de subsidieregeling Hernieuwbare Energietransitie (HER++) subsidieert innovatieve projecten voor hernieuwbare energieproductie ([RVO, 2024](#)).
- **EU ETS** is het Europese emissiehandelssysteem voor de handel in CO₂-rechten. Het systeem is in 2005 opgezet om de uitstoot van broeikasgassen in Europa te verminderen door bedrijven te verplichten emissierechten te kopen voor elke ton CO₂ die ze uitstoten. Bedrijven ontvangen of kopen deze emissierechten en kunnen ze verhandelen als ze minder uitstoten dan hun toewijzing. Het systeem werkt volgens een 'cap and trade'-principe, waarbij er een jaarlijks dalend plafond is voor de totale hoeveelheid emissies, wat zorgt voor schaarste en dus een hogere prijs per emissierecht, wat bedrijven stimuleert om te verduurzamen ([Europese Commissie](#)).
- **CO₂-heffing:** een nationale belasting bovenop het EU ETS, ingevoerd in Nederland in 2021. Deze heffing is specifiek gericht op bedrijven die niet genoeg CO₂-reductie realiseren binnen de doelstellingen en fungeert als een extra prikkel om verduurzaming te versnellen. Bedrijven betalen per ton CO₂-uitstoot boven hun vastgestelde reductiedoelstelling. Het doel is om ervoor te zorgen dat bedrijven die langzaam verduurzamen, meer betalen en dat er een gelijk speelveld ontstaat voor alle industriële sectoren ([Rijksoverheid](#)).
- **ISDE:** de Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE) is er voor woningeigenaren en zakelijke gebruikers. Via de ISDE krijgen woningeigenaren en zakelijke gebruikers subsidie voor energiebesparende en duurzame maatregelen.

Kenmerken

Beprijzen: beprijzing is een beleidsinstrument dat de overheid kan gebruiken om een techniek of product duurder te maken via belasting. Voorbeelden zijn energiebelasting en emissierechten.

Subsidiëring: een subsidieregeling is een beleidsinstrument dat de overheid kan gebruiken om hernieuwbare-energie-technieken of andere technologieën te stimuleren. Voorbeelden zijn SDE++, HER+, ISDE, SEPP.

Fiscale aftrekregeling: een fiscale aftrekregeling biedt financieel voordeel aan ondernemers die investeren in gewenste technieken. Voorbeeld is EIA.

Toepassing

Stimuleren of ontmoedigen: de verschillende prijs-instrumenten kunnen bepaalde technieken stimuleren of ontmoedigen. Vanwege de energietransitie worden fossiele technieken in meer of mindere mate ontmoedigd via prijs-instrumenten. Duurzame energietechnieken worden juist gestimuleerd, via subsidies en fiscale aftrekregelingen.

Specifieke punten

N.v.t.

Huidige stand van zaken Groningen

Prijsinstrumenten vanuit de Rijksoverheid zijn van toepassing op Groningen. Ook zijn er provinciale regelingen die alleen voor Groningen gelden, zoals de subsidie voor isolatie van woningen, die is voortgekomen uit het maatregelenpakket van [Nij Begun](#).

Betaalbaarheid

Subsidies: subsidies worden bekostigd vanuit belastingen. Deze subsidies hebben als doel om energietechnieken/producten te stimuleren. Bij de SDE++-regeling wordt de onrendabele top vergoed via subsidie, zodat de kosten en opbrengsten gelijk worden getrokken.

Beprijzing: via beprijzing worden fossiele technieken/producten ontmoedigd, doordat consumenten hiervoor meer betalen. Dit kan in sommige gevallen problemen opleveren voor de betaalbaarheid. De overheid kan dan besluiten om te compenseren voor de beprijzing. Een voorbeeld is de vermindering op energiebelasting, vanwege de hoge energieprijzen. Door de hoge energieprijzen liepen huishoudens het risico om zeer hoge energierekeningen te moeten betalen. Via de vermindering op energiebelasting werd een vast bedrag in mindering gebracht op de energierekening.

Betrouwbaarheid

Prijsinstrumenten zoals subsidiëring en beprijzing zijn bekende instrumenten die al vele jaren worden toegepast. Instrumenten zoals de SDE++-subsidie hebben geleid tot veel investeringen in duurzame energie.

Bestendigheid

Onrendabele top overbruggen: prijsinstrumenten zijn een belangrijk element in de energietransitie. Technieken die momenteel meer kosten dan dat ze opleveren, en dus een onrendabele top hebben, kunnen door verschillende prijsinstrumenten worden gestimuleerd. Hierdoor investeren marktpartijen in duurzame energietechnieken die op zichzelf nog niet rendabel zijn. Meer investeringen resulteert in een leercurve, waardoor de kostprijs daalt. Een voorbeeld hiervan is wind op zee; de eerste parken

Beschikbaarheid

Afhankelijk van overheidsbeleid: prijsinstrumenten zijn onderdeel van beleid om bepaalde technieken of producten te stimuleren en anderen te ontmoedigen. De overheid bepaalt deze prijsinstrumenten. Daarmee heeft de overheid invloed op de ontwikkeling van deze technieken.

vereisten subsidie, echter is dit sinds een aantal jaar niet meer nodig. Door de grote investeringen in windparken, is de kostprijs gedaald en zijn windparken zonder subsidie ook rendabel geworden.

Ruimtelijke effecten

N.v.t.

Overig

N.v.t.

Colofon

Delft, CE Delft, februari 2025

Deze publicatie is geschreven door:

Charley Bakker

Frans Rooijers

Joeri Vendrik

Marieke Nauta

Publicatienummer: 25.240321.003-7

Opdrachtgever: Provincie Groningen

Alle openbare CE-publicaties zijn verkrijgbaar via www.ce.nl

© copyright, CE Delft, Delft

CE Delft

Committed to the Environment

CE Delft draagt met onafhankelijk onderzoek en advies bij aan een duurzame samenleving. Wij zijn toonaangevend op het gebied van energie, transport en grondstoffen. Met onze kennis van techniek, beleid en economie helpen we overheden, NGO's en bedrijven structurele veranderingen te realiseren. Al sinds 1978 werken betrokken en kundige medewerkers bij CE Delft om dit waar te maken.